

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ו'
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
ה'ת"תהא' שנת פלאות אראנו

תשא

א. "לא תבשל גדי"

צריך אפוא לומר, שההוכחה של רש"י נובעת מכך שהאיסור "לא תבשל גדי" מופיע בפרשתנו בשנית, ובכך אין התורה מתכוונת רק "להרבות בלאוין"⁶, אלא להוסיף עוד ענין הכלול בלאו זה – "אזהרה לבשר".

אך, רש"י בעצמו מציין באותו פירוש, שהחידוש שבפסוקנו לעומת האיסור בפרשת משפטים, הוא בכך, שכאן הכוונה היא לאיסור הנאה. מנין הוא לומד אפוא שיש לחדש כאן גם "אזהרה לבשר"?

(ב) את הפירוש "ושלושה פעמים..." ששלוש הפעמים שמופיע בתורה האיסור "לא תבשל..." הן פעם אחת לגבי איסור אכילה, פעם אחת לגבי איסור הנאה, ופעם אחת לגבי איסור בישול, כבר אמר רש"י לפני כן בפעם הראשונה של שלוש הפעמים, בפרשת משפטים⁷. מדוע צריך רש"י לפרש זאת שוב כאן?

ב. "גדי" – "כל ולד רך..."

לאחר מכן מצטט רש"י את המלה "גדי", ומפרש: "כל ולד רך במשמע, ואף עגל וכבש. ממה שהוצרך לפרש בכמה מקומות גדי עזים, למדת, שגדי סתם כל יונקים במשמע"⁸.

בכך אין מובן:

(א) הסבר זה, שב"גדי" הכוונה היא ל"כל ולד רך", כולל עגל וכבש, ואף ההוכחה מכך שבמספר מקומות צריכה התורה להדגיש "גדי עזים", כבר אמר רש"י לפני כן, בפרשת משפטים⁷. מדוע עליו לבאר זאת שוב?

(ב) בפסוקנו מוסיף רש"י⁹ ענין, אשר לא הסבירו לפני כן, בפרשת משפטים: שם אומר רש"י "שאין גדי אלא לשון ולד רך", ואילו

(6) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 156 הערה 28.

(7) שם.

(8) וכ"ה בחולין קיג, ב. אלא שבחולין שם "פרה ורחל" וברש"י כאן "עגל וכבש". וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 151 הערה 5.

(9) אבל אין להקשות מה שרש"י כאן כותב "בכמה מקומות" סתם ואינו מפרטם (כבפ' משפטים) – כי סומך עצמו על מה שפירש כבר לפניו בפ' משפטים (וכדרכו של רש"י בב"מ, שגם כשפרש מצד איזה טעם) ענין אחד ב' פעמים – בפעם השני הוא מקצר.

מן הפסוק "ראשית בכורי אדמתך... לא תבשל גדי בחלב אמו"¹, מצטט רש"י, ב"דיבור המתחיל" השני, את המלים "לא תבשל גדי", ומפרש: "אזהרה לבשר בחלב (שהאזהרה אינה רק לגבי "גדי", אלא זהו איסור על בישול כל בשר "בחלב"². וממשיך רש"י: "ושלושה פעמים כתוב בתורה³. אחד לאכילה ואחד להנאה ואחד לאיסור בישול"⁴.

בכך אין מובן:

(א) אין לומר, שהסיבה שרש"י מפרש, שלמרות שנאמר בפסוק "לא תבשל גדי", הכוונה היא "אזהרה לבשר", היא לפי ההגיון, משום שאין סיבה להבדיל בין בשר "גדי" לבין בשר אחר. שהרי, אם כך הוא, היה רש"י אומר זאת לפני כן, בפרשת משפטים, שבה מופיע האיסור "לא תבשל גדי" לראשונה. אך מכך שבפרשת משפטים אין רש"י אומר "אזהרה לבשר", מוכח, שלפי ההגיון, ניתן להבחין ולהבדיל בין "גדי" לבין בשר אחר⁵.

(1) פרשתנו לד, כו.

(2) ברא"ם כאן (וכ"ה בש"ח): "גם לא בחלב אמו דוקא אלא כל... חלב במשמע ואפילו בחלב של עצמו כו". אבל באם כוונת רש"י היא לפרש כאן ש"בחלב אמו" הוא לאו דוקא, הו"ל להתייחס גם התיבות "בחלב אמו", ומה ש(לפני פירושו) מעתיק רק "לא תבשל גדי" (ואפילו לא "יגו" – כפסוק שלפניו), מוכח שבא לפרש רק התיבות "לא תבשל גדי" – ומבאר שבאים לחדש שהאזהרה היא לכל בשר ולא רק ל"גדי". ורק לאחר שמפרש "אזהרה לבשר" מעתיק הוא גם תיבת "בחלב" שבפסוק*, לפי שהתיבות "אזהרה לבשר" בפני עצמן אין להם מובן – כי האזהרה היא על בשר בחלב דוקא (ולא על בשר עצמו).

(3) משפטים כג, יט. פרשתנו כאן. ראה יד, כא. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 151 ואילך.

(4) כ"ה בכל דפוסי רש"י שראיתי (כולל דפוס הראשון), ברא"ם וכו'. אבל בחולין (קטו, ב): אחד לאיסור אכילה וא' לאיסור הנאה וא' לאיסור בישול. וכ"ה ברש"י משפטים שם.

(5) וכדלקמן סעיף ז. וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 158 ואילך.

(* ראה ענ"ז רש"י ויקהל (לה, ד) ובכ"מ.

אי אפ"ל דתיבת "בחלב" היא מדברי רש"י בפ' הכותב – דאם כן הוי לי להעתיק מהכתוב (בתחלת הדבור) תיבת "בחלב".

שבפרשת משפטים מסביר רש"י כפשוטו, שהאיסור נאמר שם רק לגבי חלב אמו, ולא על חלב אחר. ומדוע אין הוא מסביר כך גם לגבי המלים "בחלב אמו" שבפרשתנו?¹²

כן יש להבין את דברי רש"י בסיום "שאין איסורו מן התורה, אלא מדברי סופרים": מדוע חשוב לציין בהסברת הפסוק בתורה, שבשר עוף בחלב אסור מדרבנן?¹³

בדוחק אפשר לתרץ זאת: כיון שהתלמיד יודע, בראותו את הנהגת הוריו, שאף בשר עוף אסור לאכול בחלב, הוא יכול להתפלא: כיצד אומר רש"י "פרט לעוף..."? שבשר עוף מותר לאכול בחלב? לכן מציין רש"י, שאכן, הדבר אסור מדרבנן.

אך דחוק ביותר לבאר, שרש"י מוסיף איסור צדדי שאינו קשור למשמעות הפסוק¹⁴. הרבה יותר פשוט לומר, שאף דברי רש"י בסיום פירושו, "שאין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים", קשורים לעצם משמעות הפסוק.

ד. התוספת כאן: איסור כל בשר

ההסבר לכך הוא:

הקושי בפסוק "לא תבשל גדי" שבפרשתנו, שאותו מבאר רש"י בפירושו "אזהרה לבשר..."¹⁵, הוא: כיון שמשמעות המלה "תבשל" בפסוקנו איננה אכילה, כבפרשת משפטים, אלא הנאה, כפי שכבר הסביר רש"י לפני כן, בפרשת משפטים – מדוע מופיעה

בפסוקנו הוא מוסיף את הענין של "יונקים", שכוונתו לולד צעיר ביותר. אם כך, אין מובן: מפירושו בפרשת משפטים, שלפני פרשתנו, שבו אין רש"י אומר "יונקים", מובן, שכל ולד רך נכלל במושג "גדי", אף ולד שכבר אינו יונק. ומנין ההוכחה בפסוקנו, שבמושג זה הכוונה היא דוקא ל"יונקים"?

וכן: מה בכלל ההבדל אם מדובר בולד רך או ביונק, ובמיוחד בפשוטו של מקרא?

ג. "בחלב אמו" – "פרט לעוף..."

לאחר מכן מצטט רש"י את המלים "בחלב אמו", ומפרש: "פרט לעוף שאין לו חלב אם, שאין איסורו מן התורה, אלא מדברי סופרים"¹⁰ – שבמלים "בחלב אמו" אין כוונת התורה (לבאר באיזה חלב אסור לבשל את הבשר), אלא להסביר איזה בשר אסור לבשל בחלב, שהאיסור חל דוקא על בשרו של בעל חיים אשר יש לו חלב אם, ובשר זה אסור לבשל בשום חלב, אף בחלב שאינו חלב אמו^{10*}.

ואילו לגבי בשר עוף, שאין לו חלב אם, אין האיסור "לא תבשל" חל אלא מדברי סופרים.

ואין מובן: המשמעות הפשוטה של "לא תבשל גדי בחלב אמו" היא, שהמלה הנוספת "אמו" קשורה למלה "בחלב", שבו אסור לבשל בשר. ומדוע מסביר רש"י, שמלה זו מתארת את הבשר, ואין הבדל באיזה חלב מבשלים אותו?

שאלה זו אף קשה יותר: גם בפרשת משפטים⁷ נאמר "בחלב אמו", ושם אין רש"י מפרש "פרט לעוף..."⁷,

[ושם אף אי אפשר לומר שבמלים "בחלב אמו" מתכוונת התורה למעט "עוף", כי האזהרה "לא תבשל גדי" שבפרשת משפטים היא רק לגבי "גדי", "ולד רך" של בהמה¹¹ (ורק בפרשתנו, כאשר נאמר בשנית "לא תבשל גדי", זוהי הוספה לגבי "אזהרה לבשר", כל בשר), ממילא אין בשר עוף נכלל באיסור, ואין צורך למעטו על ידי המלים "בחלב אמו"]. מכך מובן, שאת המלים "בחלב אמו"

12) ברא"ם ו"ג"א כאן, שזה בא בהמשך למ"ש רש"י לפניו "אזהרה לבשר בחלב" [שמכין שכל חלב אסור, הוקשה לי' מ"ש "בחלב אמו"]. אבל ראה לעיל הערה 2, שחידוש רש"י הוא רק "אזהרה לבשר".

13) ובפרט, שלפי ה"א"יבית אימא" שבחולין (קטו, א), לפי הפירוש (דעת ר"י הגלילי) "בחלב אמו פרט לעוף כו" – עוף אפילו מדרבנן נמי לא אסור". וממה שאמרו שם "תניא נמי הכי כו' במקומו של ריה"ג היו אוכלין בשר עוף בחלב" – מוכח שכו" המסקנא (לפי ריה"ג).

14) ונוסף לזה: הרי בפרשת משפטים – לפירוש רש"י שם – ידעינן האיסור רק ב"גדי" ששולל בשר [חי], עוף [וגם בשר בהמה שאינה "גדי" – ולד רך], כנ"ל בפנים, וא"כ הו"ל לרש"י לפרש בפ' משפטים (שלפני פרשתנו) ש"מד"ס) האיסור הוא בכל בשר.

15) אבל הטעם מה שדווקא הכתוב לומר כאן עוד הפעם כללות האזהרה ד"לא תבשל גדי" – אף שכבר נאמר זה בפ' משפטים – פירש"י כבר לעיל בפ' הגיל.

10) כדעת ר"י הגלילי בחולין שם, סע"א.

10*) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 50 הע' 35 (בא"א).

11) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 153 ובהערה 17.

בתורה בשתי הפעמים אותה מלה?

אילו היה הניסוח "לא תבשל" מופיע רק בפרשתנו, לא היתה מתעוררת השאלה מדוע מופיע הביטוי "לא תבשל", כיון שבישול הוא האמצעי הראשון הגורם להנאה, ולפיכך גם אין קשה לרש"י מדוע הביטוי "לא תבשל" שבפרשת משפטים הוא לגבי אכילה¹⁶. אך כיון שבפרשת משפטים מתכוונת התורה לאכילה, ואילו בפרשתנו – להנאה, צריכה היתה התורה להתבטא בשני מקומות אלו בביטויים שונים. ומדוע מופיע בשני המקומות הביטוי "לא תבשל"¹⁷?

לכן מסביר רש"י, שהתורה משתמשת בפסוקנו, לגבי איסור הנאה, בביטוי "לא תבשל" – בדיוק כבשני האיסורים האחרים: אכילה ובישול – כי בפסוקנו החידוש אינו רק לגבי איסור הנאה, אלא נוסף כאן ענין לגבי האיסור "לא תבשל" בכלל, הקשור לכל שלושת הפרטים: אכילה, הנאה ובישול.

וכיון שהדבר היחיד שאפשר להוסיף בו לגבי האיסור בכללותו הוא במאכל המבושל עצמו, לכן מסביר רש"י "אזהרה לבשר בחלב", שהביטוי "לא תבשל גדי" שבפסוקנו מוסיף ומהווה אזהרה לגבי כל סוג של בשר¹⁸, כל

16 ראה לעיל שם.

17 ואין לומר שהלשון "לא תבשל" בשני המקומות הוא רק ללמדנו שאיסור האכילה וההנאה הוא דרך בישול דוקא (ראה לעיל שם הערה 8*) – כי מכיון שניקט הטעם למה שפוציא הכתוב איסור אכילה והנאה בלשון "לא תבשל" הוא [גא לפי שאיסור האכילה וההנאה הוא דרך בישול – שהרי פשטות הלשון "לא תבשל" מורה שהאזהרה היא על הבישול עצמו ולא על ענין אחר, הבא דרך בישול – כי אכן לפי שהבישול שייך להאכילה וההנאה עצמם מכיון שהיא הכנה אליהם (כמבואר בהערה הנ"ל), הרי במילא מוכרח לומר שמ"ש "לא תבשל" גבי איסור הנאה – אותו הלשון שנאמר באיסור אכילה, הוא (לא רק לפי שהאיסור בשניהם הוא דרך בישול, כ"א) לפי שבהלשון "לא תבשל" מרמז גם איסור האכילה וההנאה והבישול, כדלהלן בפנים. 18 לכאורה אפשר להקשות: מכיון שרש"י מוכרח לפרש שהחידוש שב"לא תבשל" שבפרשתנו הוא (גם) "אזהרה לבשר" (היינו כל בשר ולא רק "גדי"), מניל לפרש שבא לחדש בפסוק זה גם איסור הנאה?

אבל – אינו. כי מכיון שלשון הפסוק הוא "לא תבשל גדי", א"א לומר שכל עיקר כוונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר" – היינו לא (רק) "גדי". ולכן מוכרח לומר, שאיך כוונת הכתוב היא לחדש איסור הנאה, ורק שבדרך עיקר משמיענו גם "אזהרה לבשר".

בהמה חיה ועוף^{18*}, אלא שאת העוף שולל כאן הפסוק מיד¹⁹ במלים "בחלב אמו", כפי שמפרש זאת רש"י כאן.

ועל כך ממשיך רש"י ואומר: "אחד לאכילה ואחד להנאה ואחד לאיסור בישול" – למרות שכבר פירש זאת בפרשת משפטים – כדי לבאר, שה"אזהרה לבשר" שנוספה בפסוקנו, אינה רק לגבי איסור הנאה, אלא לגבי האיסור "לא תבשל" בכללותו, בכל שלושת פרטיו: אכילה, הנאה ובישול – שכל שלושת האיסורים חלים לגבי כל סוג בשר.

ה. החידוש הוא דוקא לגבי הבשר

לכאורה אפשר לשאול: אמנם, נוסף כאן בפסוק ענין לגבי המאכל המבושל, הקשור הן לאכילה, הן להנאה והן לבישול – אך במאכל המבושל יש שני מרכיבים: "גדי" ו"בחלב אמו". מנין מסיק רש"י שהתוספת היא דוקא לגבי המרכיב של "גדי – אזהרה לבשר"? אולי כוונת הפסוק היא להוסיף לגבי "בחלב אמו", וזוהי "אזהרה לחלב", שהאיסור חל לגבי כל סוגי החלב?

והשאלה אף קשה יותר: מפירושו של רש"י "בחלב אמו – פרט לעוף..." רואים, שאכן הוא מסביר, שהאיסור שבפסוקנו הוא לגבי כל חלב, שלא כבפרשת משפטים, שמשם נלמד

18* לכאורה אפשר להקשות: מכיון שבכתוב נאמר "גדי בחלב אמו" הרי מסתבר לכאורה שהכתוב מוסיף כאן רק ו'ד רך של ח' [כי (א) קרוב יותר ל"גדי" (וגם שייך בו קצת הטעם דאכריות), (ב) שייך לבישול "בחלב אמו"], ומניל לרש"י שהכתוב מוסיף "בשר" הכולל (א) בהמה וח' שאינם ולד רך, וגם (ב) עוף שאין לו חלב אם כלל (אלא שיש ע"ז לימוד "בחלב אמו" פרט לעוף)?

אבל – אינו. כי אדרבה: מין הבהמה גם כשאינה רכה, היא קרובה יותר ל"גדי" (שהוא ולד רך של מין הבהמה דוקא) מולד רך של ח'. ומכיון שבבהמה שאינה רכה – שאיסורה בודאי נלמד מהכתוב דפרשתנו – אין שייך הטעם דאכריות (ראה להלן סעיף ז'), הרי מלמדנו הכתוב שהאיסור הוא גם כשאין מקום לטעם זה, ובמילא – אין לחלק: (א) בין כל בהמה וח' (ומ"ש "גדי" הוא רק לפי שדובר הכתוב בהוה כדלקמן סעיף ו' (וע"ד פרש"י משפטים כא, כח)). (ב) בין חלב אמו וחלב סתם (כדלקמן סעיף ז'), ובמילא גם בשר עוף אסור.

19 ולמעט ח' וכו' – ילפינן מהכתוב דפ' ראה כפרש"י שם (יד, כא). ועיי"ש.

המושאל ל"בשר"²² בכלל, כי בשר הוא "רך", יחסית לחלקים האחרים של הגוף.²³

אך עדיין קשה, ובמיוחד לפי פשוטו של מקרא: מדוע מופיעה בפסוק ה"אזהרה לבשר" דוקא במילים "לא תבשל גדי", כאשר משמעות המלה "גדי" כשלעצמו היא המין של "גדי"? הכרחי אפוא לומר, שבמלה "גדי" נכללות כאן שתי המשמעויות:²⁴ במלה זו הכוונה היא ל"דבר רך", כשם המושאל²⁵; וכן, ובעיקר, הכוונה היא גם כפשוטו – המין של גדי. אך קשה: כיצד ניתן להסביר את המלה "גדי" כפשוטה, כאשר האזהרה היא על כל סוגי הבשר?

על כך מפרש רש"י "גדי – כל וلد רך במשמע, ואף עגל וכבש... – כל יונקים במשמע": כיון שהפסוק עוסק כאן בבישול "בחלב אמו", ונפוץ יותר להשתמש ב"חלב אמו" בעיקר לבישול של "יונקים", (שכאשר רוצים לבשל בשר של בהמה צעירה ביותר – ולד יונק – בחלב, טבעי יותר שיבשלו זאת

רק האיסור לגבי חלב אמו. ואם כך, רש"י כבר יכול להסביר, שזוהו החידוש והתוספת לגבי האיסור "לא תבשל" בכללותו?²⁰

ההסבר לכך הוא: המלים והפעולה "לא תבשל..." אינן קשורות ל"חלב אמו", אלא ל"גדי", שהרי המלים "בחלב אמו" מבהירות רק בתוך מה אסור לבשל "גדי" – "בחלב אמו". לכן מסביר רש"י שיש כאן "אזהרה לבשר" ולא "אזהרה לחלב", כי סביר לומר, שהתוספת באיסור, אשר הפסוק רומז לה במלים "לא תבשל", קשורה למרכיב העיקרי באזהרה "לא תבשל"²¹.

1. דיבר הכתוב בהווה

כאמור לעיל, ה"אזהרה לבשר" נכללת כאן ב"לא תבשל גדי", משום שבמלה "גדי" כאן אין הכוונה דוקא למין גדי, אלא זהו שם

(20) והגם ששני ענינים אלו – "אזהרה לבשר" ו"אזהרה לחלב" – מכריחים זה את זה

[דמכיון שענין האכזריות שייך רק בגדי בחלב אמו, הרי במילא הפירוש "אזהרה לבשר" לאו דוקא גדי – מכריח ש"בחלב אמו" הוא ג"כ לאו דוקא (ראה לעיל הערה *18). לקמן סעיף ז), וכן לאיך גיסא: באם נפרש שכונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לחלב" איהו שיהי' – יהי' מוכרח ש"גדי" הוא לאו דוקא,

מ"מ, ממה שרש"י כותב פירושו "אזהרה לבשר בחלב" על התיבות "לא תבשל גדי" ואינו מעתיק "בחלב אמו", מוכח שמפרש שכונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר" ולא "אזהרה לחלב" כנ"ל הערה 2 [ורק שמה"אזהרה לבשר" שמעינן מומילא שהאיסור הוא גם בכל חלב]. ועל זה באה הקושיא בהשתייה: מנ"ל לרש"י לפרש שכונת הכתוב היא "אזהרה לבשר" (ומזה יודעים ג"כ שגל חלב אסור) ולא שכונת הכתוב היא "אזהרה לחלב" איהו שיהי' (ומזה ידעו שהאיסור הוא גם בכל בשר)? או שיכתוב שב' פירושים שקולים יש כאן. – אף שבדוחק יל"פ שכיון שבשר קודם בכתוב – בחר רש"י בפ' "אזהרה לבשר".

ונפק"מ בין ב' האופנים: לפי הא' – "אזהרה לבשר" (שאינו גדי) – כאיסור מפורש בתורה (דכנ"ל – "לא תבשל" דפרשתנו נכתב ללמדנו איסור זה), משא"כ חלב שאינו אכילה ובשפכו – לפי הב'.

וכמה נפק"מ בדבר (ראה רמב"ם הל' שחיטה פ"ה ה"ג (ובנ"כ, וכן בפרמ"ג ליי"ד סנ"ז משבצות זהב סקי"ד) ועוד). (21) ועפ"י זומתק מה שרש"י כותב את פירושו "אזהרה לבשר כו" על התיבות "לא תבשל גדי" – אף שמפרש

שהאזהרה היא לכל בשר – כי (נוסף לזה שצריך להעתיק גם תיבה זו – מכיון שמפרש שגדי) הוא לאו דוקא – וכדרכו בממה מקומות) פירושו "אזהרה לבשר" הוא מצד זה שהאיסור "לא תבשל" הוא על "גדי".

(22) ועפ"י אפשר לתרץ (נוסף להנ"ל סעיף ה') מה שרש"י מפרש "אזהרה לבשר" ולא "אזהרה לחלב" – כי הפירוש "אזהרה לבשר" אינו סותר ל"גדי", מכיון ש"גדי" כאן הוא (גם) שם המושאל. משא"כ הפירוש "אזהרה לחלב" סותר ל"בחלב אמו" (שהכוונה כפשוטו היא שהאיסור לא תבשל הוא בחלב אמו דוקא – ולא ש"אמו" בא למעט עוף). ואף שגם הפירוש "אזהרה לבשר" מכריח שגם "בחלב אמו" הוא לאו דוקא – מ"מ, מכיון שלפי הפירוש "אזהרה לבשר", האיסור בחלב שאינו חלב אמו אינו כאיסור מפורש בכתוב (ורק שלומדים זה מה"אזהרה לבשר") וכנ"ל הערה 20 – אין להקשות על הלשון "בחלב אמו", שהרי בתיבת אמו מלמדנו פרט לעוף כו'. משא"כ באם נפרש שהכתוב מלמדנו "אזהרה לחלב" איהו שיהי', ה"ז היפך פשטות הלשון "בחלב אמו".

(23) וע"ד מ"ש החינוך מצוה צב – נעתק לעיל ע' 151 שוה"ג להערה 5.

(24) ובדוגמת הלשון "לא תבשל" (שבו נרמז "אזהרה לבשר" כנ"ל סעיף ד'), שכאן קאי בעיקרו על איסור הנאה; ורק שמרמז גם על ענין הכללי ד"לא תבשל" הכולל גם אכילה ובשפכו.

(25) וגם לפי המבואר להלן שמ"ש כאן "גדי" הוא לפי שדיבר הכתוב בהווה, צ"ל ש"גדי" כאן בא גם בתור שם המושאל. כי מכיון שטונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר", מוכרח ש"לא תבשל גדי" סובל גם הפירוש "לא תבשל בשר". (ואי"ז דומה למ"ש לעיל (משפטים כא, כח) וכי יגח שור – כי שם אין סברא לחלק בין שור לשאר בהמה ח' ועוף, משא"כ בנדרוד ש"לא תבשל גדי" שבפ' משפטים הוא רק לגדי והכתוב כאן מחדש "אזהרה לבשר").

לגבי "גדי" – ולד רך", מובן מדוע איסור ה"בישול" (אכילה) הוא דוקא בחלב אמו: כי בישול ולד רך בחלב אמו הוא מעשה אכזרי³⁰. אך כאשר מזהירה התורה בשנית "לא תבשל", והפעם – לגבי כל בשר, כולל בשר של בהמה בוגרת יותר, הכרחי לומר, שאיסור הבישול של בשר כזה הוא בכל חלב, ומדוע אומרת התורה "בחלב אמו"?

הפעם כבר אי אפשר לתרץ לגבי "בחלב אמו", שניסוח זה הוא מפני "דיבר הכתוב בהווה"³¹: אילו היתה כאן משמעות המלה "גדי" כפי שהיא כשלעצמה, שרק לגבי חל האיסור "לא תבשל", אפשר היה לומר, שהביטוי "בחלב אמו" מופיע משום שהבישול הנפוץ של גדי בחלב הוא בחלב אמו – דיבר הכתוב בהווה, אך מכיון שהמלה "גדי" מופיעה כאן רק מפני שבהמשך נאמר "בחלב אמו", כדלעיל בסעיף ו' – אין אפשרות לבאר את השימוש בביטוי "בחלב אמו" לפי המלה הקודמת – "גדי".

לכן מסביר רש"י "בחלב אמו – פרט לעוף שאין לו חלב אם", שבהוספת המלה "אמו" ממעטת התורה בשר עוף. אך לגבי החלב אין הבלד, והאיסור "לא תבשל" חל על כל חלב.

ח. רמז לאיסור מדברי סופרים לגבי עוף

אך עדיין קשה:

(30) כמבואר בלקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 159 ואילך. (31) לכאורה אפשר לומר שהכלל "דבר הכתוב בהווה" הוא דוקא כשגם בלאה"כ מוכרח הכתוב להוסיף איזו תיבה [וכמו "זכי יגח שור" (משפטים כא, כח) שבהכרח לכתוב איזו תיבה אחרי "זכי יגח", ומכיון שהנגיחה מצויה יותר בשור לכן נאמר "זכי יגח שור"]. אבל אין שייך שהכתוב יוסיף תיבה מיותרת ("אמו") בכדי לדבר ב"הווה" – אבל אינו, כי גם ב"בשר בשדה טריפה" (שם כב, ל) מפרש רש"י "אף בבית כן אלא שדבר הכתוב בהווה" – אף שתיבת "שדה" מיותרת*.

(* ונפו"ז חילוק זה מובן מה שחוצר רש"י לפרש שם "דבר הכתוב בהווה" (אף שפירש זה כבר ג' פעמים לפני"ז – וראה – בארוכה – לעיל ע' 137 ואילך). וגם להביא דגמא מ"אשר לא יהי טהור מקרה לילה" שבפרשת תצא (כג, יא) – כי מכיון שתיבת "שדה" מיותרת, חוצר לחדש שגם כנגד דא ישנו להכליל "דבר הכתוב בהווה", וכיון שחידוש הוא – מביא הוכחה – "מצאתי לו חבר" – מ"אשר לא יהי טהור מקרה לילה" שהתיבת "מקרה לילה" ג"כ מיותרת אלא שדבר הכתוב בהווה

בחלב אמה, ולא יחפשו חלב אחר²⁶, ולא לבישול של ולד רך שכבר איננו יונק, אשר איננו נמצא, בדרך כלל, ביחד עם "אמו" – לכן משתמשת התורה דוקא במלה "גדי", אשר "כל יונקים במשמע", כי "דיבר²⁷ הכתוב בהווה"²⁸.

לפיכך מוסיף כאן רש"י את ההסבר של המושג "ולד רך" – "יונקים"²⁹, ואינו מסתפק במלים "ולד רך", כבפרשת משפטים, כי דוקא על ידי המושג "יונקים" מובנת משמעות הביטוי "גדי" בפסוק זה, למרות שמרבים כאן את כל סוגי ה"בשר", כדלעיל.

ז. "בחלב אמו" – חידוש לגבי הבשר, ולא לגבי החלב

אך עדיין אין מובן סיום הפסוק – "בחלב אמו":

בפרשת משפטים, כאשר האזנה היא רק

(26) ראה עדי"ו רש"י משפטים כג, יט. פרישה ביו"ד סי' פו סק"ג.

(27) שכלל זה בפ' הכתובים כבר הודיעו רש"י כמה פעמים: משפטים כא, כח. כב, יז, כא, ל.

(28) ולכן כותב כאן עזה"פ "אף עגל וכבש" – אף שכתבה כבר בפ' משפטים – כי באם הפירוש "גדי" הוא רק "גדי נעים", אין לומר שנקט הכתוב "גדי" מטעם "דיבר הכתוב בהווה" – מכיון שגם בישול כל יונק (גם של עגל וכבש) הוא בחלב אמו.

(29) ואף ש"גדי" כולל כל ולד רך, גם כשיצא מכלל יונק* (וכדמוכח לכאורה מגדי עזים ששלח יהודה – שלא שלח אמו עמו) – מ"מ, אומר הכתוב "יונקים" בלשון "גדי", כי "יונקים" הרי בודאי עדיין רכים הם ונקראים "גדי".

יתירה מזו אפשר לומר, ש"רך" בבעלי חיים** – לפי פירוש רש"י – הוא דוקא כל זמן שהוא יונק [כי (א) לכאורה נראה זה במוחש. (ב) איזה קצבה וסימן אחר י"ל לדעת ש"ך הוא (ונפק"מ למקח וממכר). (ג) מובן וגם פשוט שרכות בשר הבע"ח תלו' באיכות המאכלים. (ד) כענין ראי' לדבר ממש"ג לפני"ז "רכים גו' עלות" (וישלה לג, יג)].

אלא שבפ' משפטים – אין זה נוגע לפירוש הכתוב (וכבפנים) ולכן אינו מבארו שם, משא"כ כאן.

(* באדו"נ נ"ב פמ"ה – הובא בתורה שלימה וידא יז, ז: רך בן שתיים.

(** משא"כ "בבי"א דנאמר רכים (וישלח לג, יג) – והצניעו בהילדים (יוסף) בן שש ודדחוק לומר דקאי על ילדי עבדי יעקב – שהרי לא הוזכרו כלל בכתוב] וראה ג"כ בדברים (כח. נד) ועוד. וי"ל טעם החילוק בזה – כי בני בע"ח התואר "רך" – הוא (בעיקרו) נבוגע לאכילה ובב"א – בני בע"ח חזוק וכו"ב –

לפי פירוש רש"י, שהתורה רומזת לאיסור
בשר עוף בחלב שמדברי סופרים באזהרה "לא
תבשל גדי...". שבפרשת תשא, העוסקת
באיסור הנאה, מובן, שלפי פירוש רש"י, חל
איסור זה אף לגבי הנאה, ולא רק לגבי אכילה.
אך לאמיתו של דבר, יותר מכך – לפי
פירוש רש"י אסור בשר עוף בחלב אף בבישול:
כיון שלאיסור בשר עוף בחלב שמדברי
סופרים רומזת התורה בפסוק המחדש "אזהרה
לבשר", יוצא, שבאזהרה זו יש שני ענינים:
האיסור מהתורה, שבמלים "בחלב אמו" מגלה
הפסוק שב"אזהרה לבשר", לא נכלל בשר
עוף; והאיסור מדברי סופרים, שב"אזהרה
לבשר" נכלל גם בשר עוף (כפי שהפסוק עצמו
רומז, שמדברי סופרים, המלים "בחלב אמו"
אינן ממעטות בשר עוף),

מכך מובן, שכשם שה"אזהרה לבשר"
שבפסוקנו אמורה לגבי האיסור "לא תבשל"
באופן כללי, כולל שלושת הפרטים: אכילה,
הנאה ובישול, והתורה אוסרת כל בשר (חוץ
מעוף) אף בבישול – כך גם ה"אזהרה לבשר",
כפי שהיא מדברי סופרים אשר אוסרת בשר
עוף, אף היא חלה בכל שלושת הפרטים, וגם
בישול בשר עוף בחלב אסור מדברי סופרים.

י. החשיבות של אהבת ישראל

מהענינים של "יינה של תורה" שבפירוש
רש"י זה:

את ה"אזהרה לבשר בחלב" שבפרשתנו
מביעה התורה במלים "לא תבשל גדי בחלב
אמו". אמנם, בדרך הפשט באה המלה "אמו":
למעט בשר עוף, אך כשיודעים שכל הענינים
שבתורה מדויקים לחלוטין, הכרחי לומר,
שבפנימיות הענינים "גדי בחלב אמו" הוא
השורש והגורם לכל בשר בחלב, שהוא מפני
האכזריות.

הדבר מדגיש יותר³⁷ עד כמה עלינו להישמר
מפני אכזריות ומפני צער בעלי חיים. ומכך ניתן
ללמוד עד כמה גדולה צריכה להיות הזהירות
לגבי צערו של אדם, ועל-אחת כמה זוכמה
לגבי צערו של יהודי, שהרי רואים, שמפני

(א) ניסוח הדברים בהמשך הפסוק, שע"י
הוספת המלה "אמו" למלה "בחלב" מתכוונת
התורה לבאר את סוג הבשר, ולא את סוג החלב?
(ב) מדוע רומזת התורה למיעוט "פרט לעוף"
באמצעות המלה "אמו", הנותנת מקום לטעות,
שמשום שהמלה קשורה ל"בחלב", אין היא
ממעטת בשר עוף. לכאורה, היה צריך לרמוז
למיעוט "פרט לעוף" על ידי הוספת מלה
ל"גדי" וכדומה?

לפיכך מוסיף רש"י ואומר "ש"אין איסורו מן
התורה, אלא מדברי סופרים", שמדברי סופרים,
בישול בשר עוף בחלב הוא אכן איסור. ולכן
רומזת התורה למיעוט "פרט לעוף" על ידי
המלה "אמו"³², דוקא מפני שכך יש מקום
להסיק שהיא אינה ממעטת בשר עוף, כדי לרמוז
בכך לאיסור מדברי סופרים גם לגבי עוף³³.

ט. איסור בשר עוף בחלב – בכל שלושת הפרטים

בפירוש רש"י ישנם ענינים של הלכה, וכן
ענינים של פנימיות התורה. מעניני ההלכה³⁴,
אשר בפירוש רש"י זה:

לגבי איסור בשר עוף בחלב מדרבנן, יש
שתי דעות: לפי דעה אחת אסור חכמים בשר
עוף בחלב רק באכילה³⁵, ולפי הדעה האחרת
אסרו זאת אף בהנאה ובבישול³⁶.

(32) וכמו שפירש רש"י נעיל (בשלה טו, כט) "אל יצא
איש ממקומו – אלו אלפים אמה .. מדברי סופרים ועיקרו
של מקרא על לוקטי המן נאמר".

ההכרח של רש"י לפרש שם ש"אל יצא איש ממקומו"
בא גם לרמוז ענין שמד"ס – ראה לקו"ש ח"ג ע' 6 שוה"ג
להערה 38.

(33) ונ"ל דרש"י (בפירושו עה"ת) ס"ל (נ"ד דעת
הרמב"ם פיה"ש כלים פי"ז מי"ב. סהמ"צ שרש ב') דגם
"דברי סופרים" – הם מן התורה, אלא שאין זה עיקר
(פשוטו) של מקרא (ועפ"ז יומתק ל' רש"י) (בשלה שם)
"מדברי סופרים", אף שבד"ה שלפניו כותב "חכמים". והוא
ע"ד שבכ"מ – בפרש"י עה"ת – שהפירוש ע"פ דרך הפשט
אינו מתיישב כ"כ מוסיף רש"י פי' ע"ד הדרש וכו' (היינו
שדרש זה ג"כ שייך לאמרו בפשוטו של מקרא, אלא שאינו
עיקר הפשט שהביאו לפני זה) – כן הוא ג"כ בנוגע להלכות
שבכתוב, שיש בהן שהן עיקרו של (פשוטו של) מקרא ויש
– שמדברי סופרים שלמדו כן בפ"ל ספר התורה הוה.

(34) ראה ג"כ לעיל הערה 20.

(35) טושו"ע יו"ד סי' פ"ז.

(36) בי"ח שם.

(37) נוסף על המבואר בלקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 159.

הבריות בכלל, ואהבת ישראל – "בנים אתם לה' אלקיכם" 38 – על-אחת-כמה-וכמה.
(משיחת ש"פ תשא תשכ"ח)

אכזריות כלשהי שבאכילת "גדי בחלב אמור" ובהנאתו, אסרה התורה לא רק "גדי בחלב אמור" בלבד, אלא אף כל בשר בחלב, ולא רק באכילה ובהנאה, אלא אף בבישול – כדי להרחיקנו ממעשים העלולים להביאנו לידי אכזריות ר"ל.
מצד שני לומדים מכך עד כמה יקרה אהבת

(38) ראה יד, א.

לזכות

כ"ק אדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ ורֵבֵינוּ

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריזו יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ ורֵבֵינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלימות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד-י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד„מעשינו ועבודתינו“ דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלימות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לעילוי נשמת

הת' אהרן עזריאל ע"ה
בן - יבלחט"א - ר' משה יהודה שיחי'
נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשע"ד
ת. נ. צ. ב. ה.
* * *

לעילוי נשמת

הו"ח ר' אליהו ב"ר אוסקר ע"ה פיפרנו
נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשס"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות

זוגתו מרת רחל בת אסתר תחי'
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה
*

נדפס ע"י בני משפחתם שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

מרת בתי' אסתר בת ר' פסח חיים ע"ה פאלאס
נפטרה ביום כ"ה אדר ה'תש"ע
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י בני משפחתה שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' אבא הלוי
בן הרה"ח שו"ב ר' יואל הלוי ע"ה לוין
נפטר ביום כ"ו אדר ה'תנש"א
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' שלום דובער זוגתו מרת טובה שיחיו
ומשפחתם שיחיו לוין

לזכות

הו"ח ר' יהושע ישראל לייב שיחי' סטארק,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ז' אדר
הרה"ת ר' חיים אברהם שיחי' מינץ,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום י"ב אדר
הרה"ת ר' מאיר שיחי' ריווקין,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ט"ז אדר
הו"ח ר' זאב שיחי' אסטער,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ח"י אדר
הו"ח ר' מיכאל שיחי' אנגלסון,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ח"י אדר
הרה"ת ר' משה שיחי' קסלמן,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום ח"י אדר
הרה"ת ר' יוסף יצחק (ברח"א) שיחי' מישולווין,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום כ"ף אדר
הרה"ת ר' מאיר אליעזר שיחי' שמוקלער,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום כ"ף אדר
הו"ח ר' ראובן אלי' שיחי' הורוויץ,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום כ"א אדר
הרה"ת ר' אברהם פסח שיחי' קליין,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום כ"ב אדר
הרה"ת ר' מרדכי שיחי' פוליטיקא,
לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט, ביום כ"ב אדר
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

לזכות

הרה"ת ר' אהרן וואלף שיחי' בן מרת דינה רייזעל ע"ה ציקמאן
לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ז אדר
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת פולינה תחי'

ומשפחתם שיחיו ציקמאן

* * *

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי'
לרגל יום ההולדת שלו השישי לאויש"ט,
ביום ז"ך אדר ה' תהא שנת פלאות אראנו
ולזכות אחיו ואחיותיו חיילי "צבאות השם" שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הו"ח ר' צבי וזוגתו מרת בלומא שיחיו סאנדבערג

* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער

נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת חנה בת רייזל תחי' סניידער

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל וזוגתו מרת מלכה שיינדל

ומשפחתם שיחיו סטראל

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>